

Répási Krisztián

Terrorelhárítás Magyarországon

Pintér Sándor belügyminiszter 2010. szeptember 1-ei terrorelhárító központ felállítását tervezi, melynek feladatai közé tartozna a nyomozati munka mellett a miniszterelnök és a köztársasági elnök személyi védelme is. Európában több helyütt is működnek antiterrorista központok, amik nélkül ha nem is elképzelhetetlen, de mindenesetre nehezebb lenne az országot fenyegető terrorveszély elhárítása, a magyarországi terrorizmus-ellenes centrum létrehozása azonban több kérdést is felvet, leginkább a rendeletetést és a szükségességet illetően. Abban az esetben, ha tartalommal akarjuk megtölteni a magyarországi terrorelhárítás fogalmát, hazánk számára a spanyolországi, a németországi, a belgiumi és a nagy-britanniai antiterrorista központok, valamint Olaszország példája mintaként szolgálhatnak.

2001. szeptember 11-e után számos európai ország a korábbinál nagyobb figyelmet kezdett fordítani a terrorelhárításra, megerősítve az antiterrorizmussal foglalkozó speciális egységeket és ügyosztályokat. Mivel Nyugat- és Dél-Európában a terrorizmus a New York-i és washingtoni támadások előtt sem volt ismeretlen jelenség, ezért az érintett országokban a rendfenntartó szerveken és a titkosszolgálatokon belül már évtizedek óta léteznek olyan ügyosztályok, melyeknek feladatai közé tartoznak az országra leselkedő terrorveszély elhárítása is. Az amerikai nagyvárosok elleni, majd később a madridi és a londoni merényletek legfőbb tanulsága mégis az volt, hogy nagyobb erőfeszítést kell (kellett volna) fordítani a megelőzésre, a felderítésre és az elhárításra. Ennek kapcsán Németországban, Belgiumban, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban is olyan központokat hoztak létre, amik vezető szerepet töltenek be a kérdéses országok terrorelhárításában. A német Egyesített Koordinációs Központ, a belga OCAM/CODA, a spanyol Nemzeti Antiterrorista Koordinációs Központ, és a brit

Egyesített Hírszerzési Elemzési Központ a 2000-es években alakultak, közös tulajdonságukat pedig leginkább a rendeltetésükben kell keresni.

A belügyminisztériumok felügyelete alá tartozó, a kormányoknak ajánlásokat megfogalmazó és kockázat elemzéseket elvégző terrorelhárító centrumok profiljai közé sorolható a hírszerző ügynökségektől, a rendőrségtől, a „csendőrségtől”, a vámhatóságtól és a különböző minisztériumoktól (például, külügy-, pénzügy-, közlekedési minisztérium) beérkező információk feldolgozása, kiértékelése és megosztása. Ez utóbbiba beletartozik a hírszerző szolgálatok, a kormányzati és a rendfenntartó szervek közötti információáramlás elősegítése, valamint az állami és a helyi hatósági szervek közötti együttműködés megkönnyítése, irányítása. Az összehangoló tevékenységre azért van szükség, mert sokszor – profánul fogalmazva – nem tudja a jobb kéz, hogy mit csinál a bal. A különböző polgári és katonai titkosszolgálatok, valamint a rendfenntartó erők – legyen szó akár a „csendőrségről”, akár az állami, vagy a helyi rendőrségről – egymástól többé-kevésbé függetlenül végzik munkájukat.

Az együttműködés pedig a rendfenntartó szerveknél és a titkosszolgálatoknál is akadózik, nemcsak a minisztériumok között. Itt jön a képbe a terrorelhárító központ, ami – lebontva a bürokratikus akadályokat – felvállalja azt a koordináló szerepet, ami elengedhetetlen a sokszor azonnali beavatkozást igénylő terrorelhárítás során. A spanyolországi Nemzeti Antiterrorista Koordinációs Központot például a 2004. márciusi madridi vonatrobbanások után felállított bizottság hozta létre, ugyanis a merénylet egyik oka az volt, hogy nem volt megfelelő az együttműködés a titkosszolgálatok, a Belügyminisztérium, illetve a rendőrség és a „csendőrség” (Guardia Civil) között. Spanyolországban, Franciaországban és Olaszországban a „csendőrség” és a rendőrség is rendelkezik többek között saját hírszerzési részleggel és speciális terrorelhárító kommandós egységgel is. Ilyen helyzetben elkerülhetetlen a hatékony munkát gyengítő párhuzamosság kialakulása, vagyis szükség van egy

olyan intézményre, ami ezt a negatív jelenséget mérsékli, vagy ideális esetben megszünteti.

Mivel a terrorelhárító centrumok munkaköre, feladata rendkívül komplex, ezért az ott dolgozók között nemcsak a titkosszolgálatok, hanem a különböző minisztériumok és nyomozóhivatalok munkatársai is megtalálhatóak. A központokat leginkább egy ernyőszervezethez lehetne hasonlítani, amely több, hírszerzéshez, bűnügyi hivatalhoz és minisztériumhoz tartozó irodát, részleget von össze az eredményes munkavégzés érdekében.

Az antiterrorizmussal összefüggő feladatok koordinálására az olaszok másfajta utat választottak. A mediterrán országban terrorelhárító központ felállítása helyett úgy nevezett minisztériumok közötti testületeket hoztak létre azért, hogy összefogják egyrészt a titkosszolgálatok és a rendőrség, másrészt azoknak a minisztériumoknak a munkáját, melyek különböző részterületeken ugyan, de fontos szerepet játszanak a terrorelhárításban. Az egyik ilyen testület az a Miniszterelnöki Hivatalhoz tartozó részleg, amiben az összes, terrorelhárításban részt vevő kormányzati hivatal képviselteti magát. A legfontosabbnak tartott bizottság tagjainak sorában pedig megtalálható többek között a belügy-, a külügy-, a védelmi miniszter és a hírszerző ügynökségek vezetői is. Mindkét bizottság a miniszterelnöknek jelent és ajánlásokat fogalmaznak meg a kormánynak. Az elv tehát hasonló, mint a terrorelhárító centrumok esetében, csak sokkal jobban kapcsolódik a bürokráciához és feltételezhetően kevésbé átláthatóbb.

A fentebb vázolt lehetőségek közül hazánk a kézenfekvőbbnek és kevésbé bonyolultnak tűnő terrorelhárító központ mellett döntött. Az előreláthatóan idén ősszel megalakuló intézmény felállításáról a rendőrség, a katasztrófavédelem és a titkosszolgálatok berkein belül végbement átszervezés keretében született határozat. A konkrét feladatokról, hatásköréről jelen pillanatban keveset lehet tudni, annyi biztos, hogy a bűnügyi hírszerzés, a felderítés, valamint az államfő és a kormányfő személyi

védelve egyaránt részét fogja képezni a tevékenységi körnek. Feltehetően ez utóbbi miatt kapta a megalakítással összefüggő teendőket Hajdú János, Orbán Viktor jelenlegi testőrparancsnoka, azonban ha a magyar terrorelhárítás „főhadiszállásának” testőri feladatot is el kell majd látnia, akkor hazánk terrorelhárító központja sajátos képződmény lesz a hasonló elnevezésű külföldi intézmények sorában.

Emellett felmerül a kérdés, hogy miért kell egyáltalán terrorizmus-ellenes központot létrehozni, ugyanis a belügyminiszter egyelőre adós maradt a magyarázattal. Hazánkban ez idáig antiterrorista tevékenységgel a titkosszolgálatokon kívül a Nemzeti Nyomozó Iroda és a Készenléti Rendőrség egyik különleges részlege, a kommandós egységként funkcionáló Terrorelhárító Szolgálat foglalkozott. Talán az elmúlt években annyira megnőtt hazánk terrorfenyegetettsége, hogy ezek a szervezetek nem tudják megfelelően ellátni a feladatukat, és szükségesnek tűnik egy mindent átfogó központ felállítása?

Ha a magyar kormány mégis úgy látja, hogy az antiterrorista centrum létrehozása indokolt, akkor viszont az eredményességet szem előtt tartva a központ tevékenységét érdemes lenne hozzáigazítani nyugat- és dél-európai társaihoz. A terrorelhárító központ rendeltetésének középpontjába szükségtelen testőri feladatokat állítani, erre ugyanis ott a (jelenleg szintén átszervezés alatt álló) Köztársasági Őrezred; ehelyett, véleményünk szerint, fontosabb lenne a terrorelhárítással összefüggő – felderítésen és koordinációs tevékenységen alapuló – szakmai munkára helyezni a hangsúlyt.

A vizsgált európai országokban a terrorelhárító centrum egyrészt csomópontként funkcionál, vagyis számos információ, hírszerzési (polgári és katonai egyaránt), illetve rendőrségi adat fut be, amiket feldolgoznak és kiértékelnek, ajánlásokat megfogalmazva a kormány felé. Továbbá a központoknak a koordinálási feladatokkal is meg kell birkóznuk, összehangolva a titkosszolgálatok, a kormányhivatalok és a

rendfenntartó szervek működését. Olaszország ezzel szemben az antiterrorista tevékenységet olyan, az államigazgatáson belül létrehozott testületekkel, bizottságokkal kíséri meg irányítani, amikben képviseltetik magukat a terrorelhárításért felelős szervek. A szükségesnek ítélt magyarországi terrorizmus-ellenes centrum rendezetetéséről mindössze annyit lehet tudni, hogy a nyomozás mellett személyi védelemmel összefüggő feladatokat is el fog látni. Véleményünk szerint egy terrorelhárító központ munkakörébe a testőrség megszervezése nem tartozik bele, fontosabb lenne tanulmányozni a terrorelhárítás terén nálunk sokkal tapasztaltabb nyugat- és dél-európai országok hírszerzésre, kockázatelemzésre, információ megosztásra és a terrorellenes munka összefogására fókuszáló antiterrorista centrumainak működési szisztémáját annak érdekében, hogy az intézményünk minél eredményesebben működjön.

Felhasznált források

- Global Terrorism Organizations Yearbook 2007.
- Kémelhárító, hírszerző és terrorizmus-ellenes feladatokat ellátó szervezetek listája: http://en.wikipedia.org/wiki/Counter-intelligence_and_counter-terrorism_organizations
- Carl Ek, Paul Gallis, Francis T. Miko, Steven Woehrel: *European Approaches to Homeland Security and Counterterrorism*. In: Congressional Research Service Report for Congress, 24 July 2006.
- Az Olasz Belügyminisztérium hivatalos honlapja: <http://www.interno.it>
- Önálló terrorelhárító testőrség, *Hajdú online*, 2010-07-14: <http://www.haon.hu/hirek/magyarorszag/cikk/onallo-terrorelharito-testorseg---nepszava/cn/haon-news-charlotteInform-20100714-0655358644>
- Orbán testőre a Terrorelhárító Központ élén, *Figyelő*, 2010-07-09: http://www.fn.hu/belfold/20100709/orban_testore_terrorelharito_kozpont/
- Veress Jenő: Orbánt „királyi” testőrség védi majd, *Népszava*, 2010-06-09: <http://www.nepszava.hu/articles/article.php?id=307897>